

OBSERVATORIO DE EMPRESA E COMERCIO

DOCUMENTO EXPLICATIVO

Plataforma Cívica Milenio

Ourense, 2026

O tecido que sostén o territorio: economía produtiva, comercio e emprego en Ourense.

Que é

O Observatorio de Empresa e Comercio é unha das liñas estables de traballo da Plataforma Cívica Milenio. Atende ao tecido económico-productivo da provincia de Ourense: o comercio local e de proximidade, as pemes e as persoas autónomas, o emprendemento, a industria e o solo produtivo, o sector primario transformado e agroalimentario, e o emprego que de todo iso depende.

A economía non é un asunto alleo á misión cívica da Plataforma: o tecido empresarial sostén o emprego, fixa poboación, verteбра os cascos urbanos e as vilas, e é condición de supervivencia dun territorio ameazado pola despoboación. Unha provincia despóboase cando non hai con que quedar; e "con que quedar" significa, en boa medida, actividade económica viable. O Observatorio propónse mirar esa economía desde a sociedade civil, con rigor e sen substituír as organizacións empresariais nin as administracións, atendendo de maneira prioritaria á equidade territorial e ao equilibrio entre a capital e o medio rural.

O que o Observatorio non é: unha organización empresarial ou patronal (esa función correspóndelle á Confederación Empresarial, ás asociacións sectoriais e ás cámaras); unha axencia de desenvolvemento ou promoción económica (función das administracións); unha consultaría ou asesoría de empresas; un grupo de presión ao servizo de intereses económicos concretos; nin unha entidade de defensa dun sector fronte a outros.

O que o Observatorio si é: un espazo civil independente de análise, seguimento e proposta sobre a economía produtiva ourensá; un agregador de información dispersa entre administracións, organizacións empresariais, cámaras, academia e prensa económica; un foro plural de encontro entre os actores económicos do territorio; unha voz cívica fundamentada en debates sobre comercio, empresa e emprego; e unha ponte entre o tecido económico e a cidadanía máis ampla.

Contexto

A economía ourensá presenta luces e sombras que a fan un obxecto de atención cívica de primeira orde. É unha provincia cun tecido empresarial dominado pola microempresa e a pequena empresa, cun comercio de proximidade que estrutura a vida da capital e das vilas, cun sector agroalimentario de calidade recoñecida e cunha industria localizada pero relevante. Á vez, afronta retos estruturais severos: o avellentamento dos titulares de negocios e a falta de relevo xeracional, a competencia das plataformas dixitais globais sobre o comercio local, a dificultade para reter e atraer talento, e a presión demográfica que reduce o mercado interno.

O comercio de proximidade. O pequeno comercio ourensán —da capital e, sobre todo, das cabeceiras comarcais e o medio rural— cumpre unha función que excede o económico: sostén a vida dos cascos urbanos, presta un servizo de proximidade insubstituíble para unha poboación avellentada e é un factor de cohesión social. O seu declive non é só unha perda de negocios: é un baleirado dos centros e unha perda de servizo para quen non se pode desprazar.

O tecido agroalimentario e vitivinícola. Ourense conta cun sector primario transformado de calidade: catro denominacións de orixe vitivinícolas (Ribeiro, Valdeorras, Monterrei e a parte ourensá de Ribeira Sacra), produción agroalimentaria de prestixio (castaña, produtos da horta, gandería, mel) e un potencial agroindustrial ligado ao territorio. É un dos activos económicos máis sólidos da provincia e un vector de fixación de poboación rural.

A industria e o solo produtivo. A provincia ten unha industria localizada —arredor da capital, de O Barco-Valdeorras (lousa), de Verín e doutros núcleos— e unha oferta de solo industrial cuxa adecuación á demanda é cuestión de debate. A dispoñibilidade de solo produtivo ben dotado é condición para atraer e reter actividade. (A dimensión urbanística e de infraestrutura do solo abórdase en coordinación co Observatorio de Urbanismo e Infraestruturas.)

O reto do emprego e o relevo. O emprego de calidade é o que fixa poboación, e o relevo xeracional —tanto no comercio e a empresa familiar como no campo— é un dos retos máis urxentes. A formación profesional vinculada ás necesidades reais do tecido produtivo é unha panca decisiva e infrautilizada.

Fronteiras con outros observatorios. O Observatorio coordínase co de Urbanismo e Infraestruturas (solo industrial, loxística), co de Desenvolvemento Rural e Demografía (economía rural, fixación de poboación, relevo no campo), co de Gobernanza e Intelixencia Artificial (dixitalización e adopción responsable de IA polo comercio e as pemes), co de Cultura e Patrimonio (industrias culturais, enoturismo e patrimonio agroalimentario) e co de Termalismo (a dimensión económica do termalismo aténdese alí; aquí, o resto do tecido produtivo).

Que fai

O Observatorio articula a súa actividade en cinco eixes complementarios. Como no resto de observatorios da Plataforma, a activación efectiva de cada eixe será progresiva, en función dos recursos e das alianzas acadadas.

Eixe 1. Comercio local e de proximidade

Atención ao comercio de proximidade da capital, as cabeceiras comarcais e o medio rural, pola súa función económica, social e de vertebración urbana.

Diagnóstico do estado do comercio de proximidade na provincia (capital, vilas e rural).

Seguimento do impacto das plataformas dixitais globais e análise de respostas colectivas (asociacionismo, dixitalización, centros comerciais abertos).

Atención á rexeneración comercial dos cascos urbanos, en coordinación co Observatorio de Urbanismo e Infraestruturas.

Visibilización de boas prácticas de comercio local resiliente.

Eixe 2. Pemes, autónomos e emprendemento

Seguimento do tecido de microempresas, pequenas empresas e persoas autónomas — maioritario na provincia— e das condicións para emprender e consolidar proxectos.

Análise da demografía empresarial ourensá: altas, baixas, supervivencia, tamaño.

Seguimento dos instrumentos de apoio ao emprendemento e á consolidación (IGAPE, viveiros, financiamento).

Atención ás cargas administrativas e ás dificultades específicas da pequena empresa.

Visibilización de proxectos emprendedores vinculados ao territorio.

Eixe 3. Industria, solo produtivo e loxística

Atención á actividade industrial da provincia e ás condicións materiais que a fan posible: solo produtivo, dotacións e conectividade loxística.

Seguimento da actividade industrial por núcleos (capital, Valdeorras-lousa, Verín e outros).

Análise da oferta e a adecuación do solo industrial e loxístico, en coordinación co Observatorio de Urbanismo e Infraestruturas.

Atención á conectividade (viaria, ferroviaria, dixital) como condición de competitividade.

Estudo do equilibrio territorial da actividade industrial entre a capital e as comarcas.

Eixe 4. Sector primario transformado e agroalimentario

Atención ao sector agroalimentario e vitivinícola de calidade, un dos activos económicos máis sólidos da provincia e un vector de fixación de poboación rural.

Seguimento das denominacións de orixe vitivinícolas (Ribeiro, Valdeorras, Monterrei, Ribeira Sacra) e da economía do viño.

Atención á produción agroalimentaria de calidade (castaña, horta, gandaría, mel) e á súa transformación e comercialización.

Análise do enoturismo e do turismo agroalimentario como oportunidade económica, en coordinación con Cultura e Patrimonio.

Estudo do relevo xeracional no campo e da viabilidade das explotacións, en coordinación con Desenvolvemento Rural e Demografía.

Eixe 5. Emprego, formación e relevo xeracional

Atención ao emprego como condición de fixación de poboación e ao relevo xeracional do tecido económico, coa formación profesional como panca clave.

Análise do mercado de traballo provincial: emprego, paro, calidade do emprego, sectores.

Seguimento da adecuación da formación profesional ás necesidades do tecido produtivo.

Atención ao relevo xeracional no comercio, a empresa familiar e o campo.

Estudo da retención e atracción de talento como reto demográfico e económico.

Para que

O Observatorio persegue cinco obxectivos articulados:

1. Vincular economía e territorio.

Mostrar que a actividade económica é condición de supervivencia dun territorio ameazado pola despoboación: non hai arraigamento sen con que quedar.

2. Defender o comercio de proximidade.

Visibilizar e analizar o papel económico, social e urbano do comercio local, e as ameazas que afronta.

3. Atender o relevo xeracional.

Pór o foco nun dos retos máis urxentes e menos atendidos: quen tomará o relevo nos negocios, as empresas familiares e as explotacións.

4. Valorizar o propio.

Dar visibilidade ao sector agroalimentario e vitivinícola de calidade como activo económico estratéxico da provincia.

5. Achegar análise cívica.

Ofrecer unha mirada económica rigorosa e independente, complementaria á das organizacións empresariais e as administracións, ao servizo do debate público.

Como traballa

O Observatorio é unha liña de traballo permanente da Plataforma Cívica Milenio. Carece de personalidade xurídica propia: opera baixo a dirección da Xunta Directiva, cunha persoa coordinadora designada e un equipo de colaboradores que pode integrar tanto a persoas asociadas como a colaboradores externos cualificados (economistas, profesionais do comercio e a empresa, expertos en desenvolvemento local, enxeñeiros agrónomos e industriais, profesionais da formación).

O seu método réxese por seis principios:

****Rigor:**** toda análise baséase en datos verificables, documentación contrastada e consulta a actores cualificados.

****Independencia:**** o Observatorio mantén autonomía respecto a organizacións empresariais concretas, empresas, administracións e partidos. As colaboracións son posibles; a dependencia, non.

****Pluralidade sectorial:**** o Observatorio non defende un sector fronte a outros; atende ao conxunto do tecido económico con criterio de equilibrio.

****Sensibilidade territorial:**** atende por igual á economía da capital e á das comarcas rurais.

****Apertura:**** os traballos son de acceso público e reutilizables.

****Cooperación:**** o Observatorio traballa en rede con organizacións empresariais, cámaras, administracións, universidades e outros actores.

Aliados naturais

O Observatorio identifica como interlocutores prioritarios:

Cámara de Comercio, Industria e Servizos de Ourense.

Confederación Empresarial de Ourense (CEO) e asociacións sectoriais e de comercio.

Federación de comercio e asociacións de comerciantes da capital e das vilas.

Consellos Reguladores das denominacións de orixe (Ribeiro, Valdeorras, Monterrei, Ribeira Sacra).

Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE) e a Xunta de Galicia en materia económica.

Deputación Provincial de Ourense (INORDE) e concellos da provincia.

Universidades do Sistema Universitario de Galicia (Economía, Empresa, Enxeñaría, estudos agroalimentarios) e centros de Formación Profesional.

Organizacións agrarias e cooperativas agroalimentarias.

Asociacións de mozos empresarios e entidades de apoio ao emprendemento.

Institucións económicas do Norte de Portugal no marco da eurorrexión.

Próximos pasos

Tras a inscrición rexistral da Plataforma Cívica Milenio, e cando a primeira Asemblea ordinaria así o acorde, o Observatorio prevé as seguintes actuacións iniciais:

Designación da persoa coordinadora e do equipo inicial.

Mapa inicial do tecido económico-productivo da provincia e dos seus principais actores.

Diagnóstico prioritario do comercio de proximidade e do relevo xeracional.

Apertura de conversas con interlocutores institucionais prioritarios (Cámara, CEO, consellos reguladores, IGAPE).

Identificación de convocatorias de financiamento compatibles.

Deseño do primeiro programa estable de actividades, a partir dos cinco eixes definidos.

Un territorio sostense cando hai con que quedar nel. Mirar a economía produtiva ourensá —o comercio, a empresa, o campo e o emprego— con ollos cívicos é atender a unha das condicións do seu futuro.